

Riktlinje för egenavgifter inom arbetsmarknad- och socialförvaltningen

Beslutsdatum	2023-04-25	Dokumenttyp	Riktlinje
Beslutad av	Arbetsmarknads- och socialnämnden	Dokumentägare	Förvaltningschef
Diarienummer	2023/ASN 0058	Giltighetstid	Tills vidare

Innehållsförteckning

Riktlinje för egenavgifter inom arbetsmarknad- och socialförvaltningen.....	1
Innehållsförteckning.....	2
1 Inledning	4
2 Allmänt	4
3 Avgifter.....	5
3.1 Dygnspris.....	5
3.2 Egenavgift.....	5
3.3 Andra stöd- och hjälpinsatser.....	6
3.4 Bostadstillägg vid andra stöd- och hjälpinsatser.....	6
4 Beräkna den enskildes betalningsförmåga	7
5 Tabell egenavgifter	8
5.1 Definition av boendetyper inom Tyresö kommun	9
5.2 Avgiftsfria insatser.....	9
6 Egenavgifter för olika målgrupper.....	10
6.1 Missbruk	10
6.2 Avhoppare från kriminella grupperingar/nätverk	11
6.3 Våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution och människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oavsett relation 12	
6.4 Socialpsykiatri och socialt stöd övrig vuxen.....	12
7 Beslut	13
7.1 Biståndsbeslut	13
7.2 Beslut om egenavgift	13
7.3 Beslutsformulering egenavgift.....	13
7.4 Förhållandet mellan biståndsbeslut och beslut om egenavgift.....	13
8 Fakturering av egenavgift	15
9 Om den enskilde inte betalar beslutad egenavgift	16
10 Krav på ersättning och skuldhantering	17

10.1	Eftergift och nedsättning av egenavgift.....	17
11	Intern samverkan inom arbetsmarknad- och socialförvaltningen	18
12	HVB och folkbokföring	19
13	Skillnad hyra och avgift.....	20
14	Förkortningar.....	21
15	Bilaga 1	22

1 Inledning

Dessa riktlinjer baseras huvudsakligen på socialtjänstlagen (2001:453), SoL, men berör även socialtjänstförordningen (2001:937), SoF, socialförsäkringsbalken (2010:110), SFB, samt folkbokföringslagen (1991:481), FOL. Ytterligare anvisningar kan hämtas från förarbetena till respektive lag. Kommunala riktlinjer är underordnade lagstiftning och föreskrifter och ny lagstiftning och rättsliga utslag måste fortlöpande beaktas.

Kommunfullmäktige har fastställt vad den enskilde ska betala i egenavgift för uppehälle, det vill säga mat och logi.¹ Dessa riktlinjer avser egenavgifter för vuxna i hem för vård eller boende (HVB), familjehem m.m.

2 Allmänt

Dessa riktlinjer behandlar egenavgifter för insatser till vuxna personer aktuella inom individ- och familjeomsorgen (inklusive socialpsykiatri). I dessa riktlinjer avses med egenavgift den avgift som den enskilde ska betala vid *stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär* och *andra stöd- och hjälpinsatser*. Rätten att ta ut avgift regleras i socialtjänstlagen (SoL).² Av 8 kap. 1 § första stycket SoL framgår:

Stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär medför inte kostnadsansvar för den enskilde vårdtagaren. Kommunen får dock, utom beträffande barn, ta ut ersättning för uppehållet av den som på grund av missbruk av alkohol, narkotika eller därmed jämförbara medel får vård eller behandling i ett hem för vård eller boende eller i ett familjehem. Regeringen meddelar föreskrifter om den högsta ersättning som får tas ut för varje dag. För andra stöd- och hjälpinsatser får kommunen ta ut skälig ersättning.

I dessa riktlinjer framgår Tyresö kommuns egenavgifter. Egenavgifterna kan komma att höjas utifrån kommunfullmäktiges beslut.

Det är möjligt att helt eller delvis efterge den ersättningsskyldighet som framgår enligt ovan. Av 9 kap. 4 § SoL framgår:

Socialnämnden får helt eller delvis efterge den ersättningsskyldighet som avses i 1 och 2 §§ och i 8 kap. 1 § första och andra styckena.

Enligt beslut i kommunfullmäktige kan avgiften nedsättas eller efterges för personer som saknar eller har låg inkomst. Den som har pension har möjlighet att söka bostadstillägg för den del av egenavgiften som räknas som avgift för boendet. Avgiftsnedsättning ska även ges om vissa måltider inte intas vid boendet.³ Läs mer i avsnittet *Avgifter*.

¹ Dnr 2015/KS 0149 12

² Socialtjänstlag (2001:453)

³ Dnr 2015/KS 0149 12

3 Avgifter

3.1 Dygnspris

Dygnspris, även kallad vårdavgift, är den avgift som enheten som beslutat om en insats betalar till vårdgivaren per dygn. Avgiftens storlek varierar beroende på vilken typ av placering som avses och innehållet i vården/boendet. Om egenavgift tas ut av den enskilde blir enhetens kostnad för placeringen dygnspriset minus egenavgiften.

Dygnspriset avgörs av de avtal Tyresö kommun har tecknat med vårdgivaren.

3.2 Egenavgift

Egenavgift är den avgift som kommunen kan ta ut av den enskilde för en tjänst. Det är den beslutade insatsen, ”tjänsten”, som avgör vilken egenavgift den enskilde ska betala. Bestämmelserna om egenavgifter i socialtjänstlagen, SoL, skiljer på *stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär* och *andra stöd- och hjälpinsatser*.

3.2.1 Stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär

Huvudregeln enligt 8 kap. 1 § SoL är att *stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär* är avgiftsfria för den enskilde. Kommunen får dock ta ut avgift för uppehälle av den som får vård och behandling för missbruk av alkohol, narkotika eller därmed jämförbara medel i ett hem för vård eller boende (HVB) eller i familjehem. Detta gäller alla vuxna vårdtagare, 18 år och äldre, såväl pensionärer som personer med aktivitets- eller sjukersättning eller annan inkomst, och oavsett om vården sker enligt SoL eller enligt lagen om vård av missbrukare i vissa fall, LVM.⁴ Den avgift som kommunen får ta ut av den som vårdas för missbruk i HVB, familjehem eller på LVM-hem får uppgå till högst 80 kr per dag.⁵

En bedömning av den enskildes betalningsförmåga måste göras i samband med att egenavgiften fastställs. För personer som uppbär sjukpenning eller vissa andra specifika ersättningar gäller att avgiften inte får överstiga en tredjedel av sjukpenningen/ersättningsbeloppet efter skatteavdrag. I övriga fall får avgiften utgöra högst en tredjedel av förmånernas månadsbelopp efter skatteavdrag delat med 30.⁶

⁴ Lag (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall (LVM)

⁵ 6 kap. 1 § socialtjänstförordningen (2001:937), SoF.

⁶ 106 kap. 38§ Socialförsäkringsbalk (2010:110)

3.2.2 Reducering av egenavgift

Om den enskilde saknar inkomst eller har så låg inkomst att full avgift inte kan tas ut kan den högre egenavgiften, 164 kronor, vid *stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär* inom missbruk minskas eller tas bort. Den lägre egenavgiften, 80 kronor, kan efterges helt enligt 9 kap. 4 § SoL.

Det kan även finnas anledning till eftergift av egenavgiften när en eftergift kan antas medverka till en fortsatt rehabilitering och när risken för att betalning av egenavgiften kan inverka negativt på ett uppnått behandlingsresultat.⁷ I detta kan det även ingå skuldsättning hos kronofogden och utmätning.

3.3 Andra stöd- och hjälpinsatser

För *andra stöd- och hjälpinsatser* än vård och behandling får kommunen ta ut skälig ersättning, 8 kap. 1 § SoL. Exempel på *andra stöd- och hjälpinsatser* är placering på stöd- och omvårdnadsboenden i olika former, arbetskollektiv och familjehem för stöd- och omvårdnadsinsats.⁸

Egenavgiften vid *andra stöd- och hjälpinsatser* avser kostnad för uppehälle (boende och mat). Den enskilde ska därutöver tillförsäkras medel till fickpengar och kläder enligt poster i riksnormen. Vid placering i vissa arbetskollektiv kan egenavgift tas ut för uppehälle samt kostnad för kläder och fickpengar enligt normen för försörjningsstöd utslagen per vård dygn.

3.3.1 Reducering av egenavgift

Om den enskilde vid *andra stöd- och hjälpinsatser* saknar betalningsförmåga att betala egenavgift ska personen hänvisas till att ansöka om försörjningsstöd, 4 kap. 1 § SoL.

Avgiftsnedsättning ska tillämpas när utföraren inte erbjuder måltidsalternativ eller där den enskilde enligt överenskommelse med socialsekreterare inte intar måltiden på hemmet. Avgiften för mat reduceras med 21 kronor för frukost samt 41 kronor för lunch respektive middag. Resterade kostnad ska betraktas som avgift för boendet.

3.4 Bostadstillägg vid andra stöd- och hjälpinsatser

Den som har sjukersättning eller aktivitetsersättning kan ansöka om bostadstillägg hos Försäkringskassan för den del av egenavgiften som räknas som avgift för boendet. Pensionsmyndigheten hanterar bostadstillägg för personer som fyllt 65 år.

⁷ Proposition 1979/80:1, s. 549.

⁸ Kommuner kan ta ut avgift för skyddat boende.

4 Beräkna den enskildes betalningsförmåga

Socialsekreterare gör en individuell bedömning av den enskildes betalningsförmåga. Exempel som kan påverka är utmätning av kronofogden, skuldsanering, flytt, dubbla hyror, skulder till inkasso eller kostnader som kan leda till inkasso samt andra motiverade utgifter som begränsar den enskildes betalningsförmåga som sjukvårds- eller läkemedelskostnader. Egenavgiften kan även regleras efter den enskildes sociala planering.

5 Tabell egenavgifter

Nedan framgår egenavgifterna, vilket är de avgifter som gäller fram tills annat meddelas. Egenavgifterna kan komma att höjas utifrån kommunfullmäktiges beslut.

Kategori	Vård/boende	Avgift/lagrum	Kostnad för den enskilde
Behandlingshem (HVB), LVM-hem och familjehem vård	Vård och behandling för missbruk, arbetskollektiv	80 kr/dygn enligt 8 kap. 1 § SoL	Kan efterges helt eller delvis enl. 9 kap. 4 § SoL om den enskilde saknar betalningsförmåga
Stöd- och omvårdnadsboende	Stöd och omvårdnadsboende för missbruk och/eller psykisk problematik, boende med drogtolerans och akutboende dygnet runt	164 kr/dygn (boende 61 kr samt matkostnad 103 kr)* enligt 8 kap. 1 § SoL	Om den enskilde saknar betalningsförmåga hänvisas personen till att ansöka om försörjningsstöd enl. 4 kap. 1 § SoL Kan efterges helt eller delvis enl. 9 kap. 4 § SoL om den enskilde saknar betalningsförmåga
Träningslägenhet /stödboende med dygnsavgift	Boende där den enskilde betalar boendekostnad per dygn (det föreligger ej hyresförhållande)	Boende 61 kr/dygn enligt 8 kap. 1 § SoL	Om den enskilde saknar betalningsförmåga hänvisas personen till att ansöka om försörjningsstöd enl. 4 kap. 1 § SoL Kan efterges helt eller delvis enl. 9 kap. 4 § SoL om den enskilde saknar betalningsförmåga
Familjehem stöd	Stödboende för missbruk och/eller psykisk problematik	164 kr/dygn alternativt 80 kr/dygn (boende 61 kr samt matkostnad 103 kr)* enligt 8 kap. 1 § SoL	Om den enskilde saknar betalningsförmåga hänvisas personen till att ansöka om försörjningsstöd enl. 4 kap. 1 § SoL Kan efterges helt eller delvis enl. 9 kap. 4 § SoL om den enskilde saknar betalningsförmåga

*Om utföraren inte erbjuder måltidsalternativ eller om den enskilde, enligt överenskommelse med socialsekreterare, inte intar måltiden på hemmet reduceras avgiften för mat med 21 kronor för frukost samt 41 kronor för lunch respektive middag.

5.1 Definition av boendetyper inom Tyresö kommun

Beskriv hur boendetyper ska definieras samt lista kommunens egna boenden.

5.1.1 Källan 1, 2 samt Björkvägen.

Institutionsboende

- Källan 1. Stödboende med hel inackordering, dvs. inklusive mat. Egenavgift för mat och boende.
- Källan 2. Stödboende utan mat. Egenavgift boendekostnad.
- Björkvägen. Satellitlägenheter till Källan för personer med beroendeproblematik. Hyresavtal. Hanteras av Bgruppen.

5.1.2 Hästskon

Institutionsboende

- Korttidsboende med hel inackordering utan lunch. Egenavgift för boende, frukost samt middag.
- Akutboende med hel inackordering utan lunch. Egenavgift för boende, frukost samt middag.
- Samsjuklighetsboende med hel inackordering utan lunch. Egenavgift för boende, frukost samt middag.
- Stödboende med hel inackordering utan lunch. Avsikten är att detta är *Bostad med särskild service* enligt 5 kap SoL. Hyra samt kostnad för frukost och middag. Ej egenavgift.

5.1.3 Lupingränd

Satellitlägenhet till Hästskon för personer med psykisk funktionsnedsättning. Hyresavtal. Hanteras av Bgruppen.

5.2 Avgiftsfria insatser

För följande insatser tas inte egenavgift ut:

- Försöks-, tränings- och insatslägenhet i egen regi
- Stödboende med hyra
- Behandling i strukturerad öppenvård
- Boendestöd
- Kontaktperson
- Sysselsättning/arbetsträning
- Placering i skyddat boende

6 Egenavgifter för olika målgrupper

Egenavgifter för stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär avser endast personer med ett missbruk. Egenavgifter för andra stöd- och hjälpinsatser avser personer som är placerade oavsett orsak. Nedan följer en sammanfattad information om vad som gäller kring egenavgifter för olika insatstyper och målgrupper.

6.1 Missbruk

6.1.1 Stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär

6.1.1.1 HVB, LVM-hem, stödboende och familjehem

Vid *stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär* i HVB, familjehem och på LVM-hem för personer med ett missbruk är egenavgiften 80 kr per dygn. Beslut fattas enligt 8 kap. 1 § SoL. Denna egenavgift kan endast tas ut efter att en ekonomisk prövning har genomförts och kan efterges. Den enskilde får inte bli beroende av försörjningsstöd som en följd av att egenavgiften tas ut. Det kan även finnas anledning till eftergift av egenavgiften när en eftergift kan antas medverka till en fortsatt rehabilitering och när risken för att betalning av egenavgiften kan inverka negativt på ett uppnått behandlingsresultat.⁹ Beslut om att efterge egenavgift fattas enligt 9 kap. 4 § SoL.

6.1.2 Andra stöd- och hjälpinsatser

6.1.2.1 Stöd- och omvårdnadsboende och arbetskollektiv

Vid placering på olika typer av stöd- och omvårdnadsboenden och arbetskollektiv för personer med ett missbruk är egenavgiften 164 kr per dygn, varav 61 kr är avgift för boende och 103 kr är avgift för mat. Beslut fattas enligt 8 kap. 1 § SoL. Det är möjligt att ansöka om bostadstillägg till boendedelen. Om utföraren inte erbjuder måltidsalternativ eller om den enskilde, enligt överenskommelse med socialsekreterare, inte intar måltiden på hemmet reduceras avgiften för mat med 21 kronor för frukost samt 41 kronor för lunch respektive middag. Om den enskilde saknar betalningsförmåga att betala egenavgift ska personen hänvisas till att ansöka om försörjningsstöd.

6.1.2.2 Familjehem

Vid placering i familjehem för stöd och omvårdnad för personer med ett missbruk är egenavgiften 164 kr per dygn, varav 61 kr är avgift för boende och 103 kr är avgift för mat. Beslut fattas enligt 8 kap. 1 § SoL. Det är möjligt att ansöka om bostadstillägg till boendedelen. Om utföraren inte erbjuder måltidsalternativ eller om den enskilde, enligt överenskommelse med socialsekreterare, inte intar måltiden på hemmet reduceras avgiften för mat med 21 kronor för frukost samt 41 kronor för lunch respektive middag. Om den

⁹ Proposition 1979/80:1, s. 549.

enskilde saknar betalningsförmåga att betala egenavgift ska personen hänvisas till att ansöka om försörjningsstöd.

6.1.2.3 *Träningsboende*

Vid placering på träningsboende (med träningsboende avses inte försöks- och träningslägenhet) för personer med ett missbruk där den enskilde själv står för sin mathållning tas egenavgift ut för boende med 61 kr per dygn. Beslut fattas enligt 8 kap. 1 § SoL. Det är möjligt att ansöka om bostadstillägg till boendedelen. Om den enskilde saknar betalningsförmåga att betala egenavgift ska personen hänvisas till att ansöka om försörjningsstöd.

6.2 Avhoppare från kriminella grupperingar/nätverk

6.2.1 Stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär

6.2.1.1 *HVB och familjehem*

Vid *stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär* i HVB och familjehem för personer med ett missbruk som är avhoppare är egenavgiften 164 kr per dygn, varav 61 kr är avgift för boende och 103 kr är avgift för mat. Beslut fattas enligt 8 kap. 1 § SoL. Denna avgift kan endast tas ut efter att en ekonomisk prövning har genomförts och kan vara lägre eller helt efterges. Den enskilde får inte bli beroende av försörjningsstöd som en följd av att egenavgiften tas ut. Det kan även finnas anledning till eftergift av egenavgiften när en eftergift kan antas medverka till en fortsatt rehabilitering och när risken för att betalning av egenavgiften kan inverka negativt på ett uppnått behandlingsresultat.¹⁰ Beslut om att efterge egenavgift helt eller delvis fattas enligt 9 kap. 4 § SoL.

6.2.2 Andra stöd- och hjälpinsatser

6.2.2.1 *Stöd- och omvårdnadsboende*

Vid placering på stöd- och omvårdnadsboende för personer som är avhoppare är egenavgiften 164 kr per dygn, varav 61 kr är avgift för boende och 103 kr är avgift för mat. Beslut fattas enligt 8 kap. 1 § SoL. Det är möjligt att ansöka om bostadstillägg till boendedelen. Om utföraren inte erbjuder måltidsalternativ eller om den enskilde, enligt överenskommelse med socialsekreterare, inte intar måltiden på hemmet reduceras avgiften för mat med 21 kronor för frukost samt 41 kronor för lunch respektive middag. Om den enskilde saknar betalningsförmåga att betala egenavgift ska personen hänvisas till att ansöka om försörjningsstöd.

6.2.2.2 *Familjehem*

Vid placering i familjehem för stöd och omvårdnad för personer som är avhoppare är egenavgiften 164 kr per dygn, varav 61 kr är avgift för boende och 103 kr är avgift för mat. Beslut fattas enligt 8 kap. 1 § SoL. Det är möjligt att ansöka om bostadstillägg till boendedelen. Om utföraren inte erbjuder

¹⁰ Proposition 1979/80:1, s. 549.

måltidsalternativ eller om den enskilde, enligt överenskommelse med socialsekreterare, inte intar måltiden på hemmet reduceras avgiften för mat med 21 kronor för frukost samt 41 kronor för lunch respektive middag. Om den enskilde saknar betalningsförmåga att betala egenavgift ska personen hänvisas till att ansöka om försörjningsstöd.

6.2.2.3 Träningsboende

Vid placering på träningsboende (med träningsboende avses inte försöks- och träningslägenhet) för personer som är avhoppare där den enskilde själv står för sin mathållning tas egenavgift ut för boende med 61 kr per dygn. Beslut fattas enligt 8 kap. 1 § SoL. Om den enskilde saknar betalningsförmåga att betala egenavgift ska personen hänvisas till att ansöka om försörjningsstöd.

6.2.2.4 Skyddat boende

Placering i skyddat boende för personer som är avhoppare är avgiftsfri.

6.3 Våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution och människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oavsett relation

Ingen avgift tas ut vid placering på stöd- och omvårdnadsboende för personer som utsatts för våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution och människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oavsett relation.

6.4 Socialpsykiatri och socialt stöd övrig vuxen

Om personer med psykisk funktionsnedsättning placeras på stöd- och omvårdnadsboende i HVB är huvudregeln att dessa riktlinjer ska gälla.

6.4.1 Andra stöd- och hjälpinsatser

6.4.1.1 Stöd- och omvårdnadsboende

Vid placering på stöd- och omvårdnadsboende i HVB för personer med psykisk funktionsnedsättning är egenavgiften 164 kr per dygn, varav 61 kr är avgift för boende och 103 kr är avgift för mat. Beslut fattas enligt 8 kap. 1 § SoL. Det är möjligt att ansöka om bostadstillägg till boendedelen. Om utföraren inte erbjuder måltidsalternativ eller om den enskilde, enligt överenskommelse med socialsekreterare, inte intar måltiden på hemmet reduceras avgiften för mat med 21 kronor för frukost samt 41 kronor för lunch respektive middag. Om den enskilde saknar betalningsförmåga att betala egenavgift ska personen hänvisas till att ansöka om försörjningsstöd.

7 Beslut

7.1 Biståndsbeslut

Vid placering på exempelvis ett HVB, familjehem, stöd- och omvårdnadsboende eller skyddat boende fattar aktuell enhet ett biståndsbeslut enligt 4 kap. 1 § SoL. Av beslutet ska det framgå vilken insats placeringen avser. Information om utförare av insatsen och enhetens kostnad för placeringen ska inte framgå i biståndsbeslutet. Om den enskilde däremot efterfrågar sådana uppgifter ska de uppges.

7.2 Beslut om egenavgift

I samband med att det fattas ett biståndsbeslut om placering ska aktuell enhet göra en prövning av vilken egenavgift den enskilde ska betala. Ett särskilt beslut om egenavgift ska fattas.

7.3 Beslutsformulering egenavgift

Nedan är ett förslag på hur beslut om egenavgift enligt 8 kap. 1 § SoL kan formuleras.

Egenavgift enligt 8 kap. 1 § Socialtjänstlagen betalas av NN, personnummer, med xx kr/dygn under perioden (*ange beslutsperiod*).

Egenavgiften kan komma att höjas utifrån kommunfullmäktiges beslut om taxa.

Nedan är ett förslag på hur beslut om att helt eller delvis efterge egenavgift enligt 9 kap. 4 § SoL.

Egenavgift enligt 8 kap. 1 § Socialtjänstlagen betalas av NN, personnummer, med xx kr/dygn.

Egenavgift efterges helt/delvis enligt 9 kap 4 § Socialtjänstlagen. Motivering till att efterge egenavgiften: (*ange motivering*)

7.4 Förhållandet mellan biståndsbeslut och beslut om egenavgift

I de fall det sker en förändring av den insatstyp som den enskilde beviljats, exempelvis att en placering övergått från vård och behandling till stöd och omvårdnad, ska enligt de förutsättningar som gäller allmänt för biståndsbeslut, ett nytt biståndsbeslut och beslut om egenavgift fattas. Om det under beslutsperioden sker en förändring av vilken summa som ska tas ut i egenavgift ska ett nytt beslut om egenavgift fattas. Den enskilde ska underrättas om beslutet.

Biståndsbeslutet kan inte villkoras med att den enskilde betalar egenavgift. För mer information om hantering om den enskilde inte betalar beslutad egenavgift, se avsnitt *Om den enskilde inte betalar beslutad egenavgift* och *Krav på ersättning och egenavgift*.

8 Fakturering av egenavgift

Huvudregeln är att den enskilde själv ansvarar för betalning av egenavgiften. Den enskilde kan betala avgiften direkt till vårdgivaren eller till den enhet som beslutat om insatsen.

Om den enskilde betalar avgiften direkt till vårdgivaren betalar enheten som har beslutat om insatsen vårdavgiften exklusive egenavgift till vårdgivaren.

Om den enskilde betalar avgiften till enheten som har beslutat om insatsen betalar enheten hela vårdavgiften (inklusive egenavgift) till vårdgivaren och fakturerar den enskilde beslutad egenavgift.

Enheten ska fakturera den enskilde egenavgiften oavsett om det rör sig om *stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär* eller *andra stöd- och hjälpåtgärder*. Fakturering av egenavgiften sker månatligen i efterskott.

I de fall den enskilde är berättigad till försörjningsstöd till egenavgiften faktureras den enskilde. Den enskilde eller administratör på enheten skickar fakturan till handläggare på försörjningsstöd. Den enskilde behöver månatligen ansöka om försörjningsstöd till egenavgiften.

Om den enhet som har beslutat om insatsen bokar en plats i förväg och den enskilde ska påbörja placeringen vid ett senare datum, ska fakturering av egenavgift till den enskilde ske från och med det datum som den enskilde tar plats på boendet.

Om den enskilde är olovligen frånvarande från placeringen ska ingen reducering av egenavgiften genomföras.

Om den enskilde är planerat frånvarande från placeringen kan det vid *andra stöd- och hjälpåtgärder* bli aktuellt med en reducering av den del av egenavgiften som avser mat.

Om den enskilde är inlagd på sjukhus och fortfarande har kvar sin placering kan det vid *andra stöd- och hjälpåtgärder* bli aktuellt med en reducering av den del av egenavgiften som avser mat.

9 Om den enskilde inte betalar beslutad egenavgift

Om den enskilde inte betalar beslutad egenavgift genomför handläggare ett utredande samtal med den enskilde där anledning till utebliven betalning diskuteras. Ett lämpligt förfarande kan vara att upprätta en åtgärdsplan tillsammans med den enskilde.

Åtgärdsplanen innehåller individuellt anpassade åtgärder för att säkerställa att egenavgiften betalas och motverka att nya skulder uppstår. Av åtgärdsplanen bör framgå:

- Vad som ska göras
- Vem som ansvarar för vad
- Datum för uppföljning

Om den enskilde är i behov av stödinsatser för att betala egenavgiften ska enheten utreda om det finns behov av beslut om dessa insatser. Enheten behöver även uppmärksamma eventuellt behov av god man eller förvaltare. Om den enskilde är i behov av god man eller förvaltare har socialtjänsten en skyldighet att anmäla behov av god man eller förvaltare till överförmyndarförvaltningen.¹¹ Den enskilde kan även själv ansöka om god man eller förvaltare till tingsrätten.

Vid behov, och under förutsättning att den enskilde samtycker till det, kan en avbetalningsplan upprättas med den enskilde. Den enhet som har beslutat om placeringen behöver då ta kontakt med ekonomistaben för upprättande av avbetalningsplanen.

Om den enskilde trots ovanstående åtgärder inte frivilligt betalar den beslutade egenavgiften kan enheten väcka talan om återkrav hos förvaltningsrätten, se mer under avsnitt *Krav på ersättning och eftergift*.

¹¹ 5 kap. 3 § SoF

10 Krav på ersättning och skuldhantering

Av 9 kap. 3 § SoL framgår att kommunen kan väcka talan mot den enskilde om personen inte betalar egenavgiften. Kommunen kan inte överlåta rätten att väcka talan i förvaltningsrätten avseende dessa avgifter till en vårdgivare. Inte heller kan indrivning genom rättsliga åtgärder av avgiften ske utan vederbörligt beslut från förvaltningsrätten.

Kommunen kan väcka talan hos förvaltningsrätten inom tre år från det att kommunens kostnad uppstod.

Talan om ersättning hos förvaltningsrätten får inte bifallas om det innebär att den enskilde, genom att återbetala hela eller delar av skulden, inte klarar sin försörjning eller sin dagliga livsföring i övrigt. Kommunen bör därför göra en ekonomisk bedömning av den enskildes möjligheter att betala innan talan väcks hos förvaltningsrätten. Enligt 9 kap. 4 § SoL kan kommunen besluta om att helt eller delvis efterskänka sin fordran.

10.1 Eftergift och nedsättning av egenavgift

Enligt delegationsordning för arbetsmarknads- och socialnämnden kan enhetschef fatta beslut om nedsättning eller eftergift av egenavgift enligt 9 kap 4 § SoL. Beslutet ska anmälas till Individutskottet.¹²

¹² 2022/ASN 0054

11 Intern samverkan inom arbetsmarknad- och socialförvaltningen

Om den enskilde saknar betalningsförmåga till egenavgiften för andra stöd- och hjälpinsatser ska personen hänvisas till att ansöka om försörjningsstöd till avgiften. Detta oavsett om den enskilde har låg inkomst eller redan uppbär försörjningsstöd. Enheten för försörjningsstöd gör en helhetsbedömning av den enskildes ekonomi inför beslut om försörjningsstöd.

För personer som har egen bostad innebär en placering på exempelvis ett stöd- och omvårdnadsboende en dubbel boendekostnad under beslutsperioden. I huvudsak står enheten för försörjningsstöd enbart för den faktiska hyran, inte för egenavgiften. Handläggare kan besluta om nedsättning av egenavgift under en kortare period vid dubbel boendekostnad.

För att fullfölja en planering med en placering är den enskildes förmåga att betala egenavgift ofta en förutsättning. I de fall, där det inte rör sig om en akut placering, bör de ekonomiska förutsättningarna vara lösta innan placeringen påbörjas. Av vikt är en välfungerande intern samverkan mellan enheten som beslutat om placeringen och enheten för försörjningsstöd för att säkerställa att den enskilde ansöker om försörjningsstöd till egenavgiften och får sin ansökan prövad. Den enhet som beslutat om placeringen behöver, i samråd med den enskilde, informera enhet för ekonomiskt bistånd om biståndsbeslut och beslut om egenavgift. Vid eventuell förändring av placering och summa för egenavgift behöver enhet för ekonomiskt bistånd informeras om detta.

12 HVB och folkbokföring

En placering på HVB innebär i regel inte att en folkbokföring ändras. Av 8 § folkbokföringslagen (1991:481), FOL, följer att om en person under en på förhand bestämd tid av högst ett år regelmässigt tillbringar sin dygnsvila på en annan fastighet än den där han eller hon har sin egentliga hemvist, anses detta inte leda till ändrad bosättning. En vistelse anses inte leda till ändrad bosättning om den föranleds enbart av vård vid en institution för sjukvård, vård av unga, kriminalvård eller vård av missbrukare.¹³

¹³ 9 § FOL första stycket, tredje punkten

13 Skillnad hyra och avgift

Kommunen har i vissa fall rätt att ta ut avgifter vid stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär och andra stöd och hjälpinsatser. Kommunen får, enligt SoL ta ut avgift för mat och logi av den som får vård och behandling för missbruk i HVB eller i familjehem. För andra stöd- och hjälpinsatser än vård och behandling får kommunen ta ut skälig ersättning.¹⁴

De hyresrättsliga reglerna finns i 12 kapitlet jordabalken (1970:994). Hyresrätten innebär ett starkt skydd till fördel för hyresgästen, men hyreslagens regler tillåter en uppsägning av kontrakt vid vissa bestämda situationer. Ett sådant exempel är obetalda hyror eller misskötsamhet av hyreslägenheten. En uppsägning medför att hyresgästen ska lämna bostaden.

Valet mellan avgift och hyra bör därmed utgå från syftet med insatsen. Om huvudsyftet med insatsen är att tillhandahålla boende samt behandling enligt SoL bör kommunen ta ut en avgift för insatsen. Om insatsen enbart innebär att tillhandahålla boende samt boendestöd *kan* avgiften ersättas med hyra. En individuell bedömning görs utifrån syftet med insatsen. Handläggare beslutar i samråd med chef om vilken avgiftsform som är bäst lämplig utifrån individens sociala planering.

¹⁴ 8 kap. 1 § SoL.

14 Förkortningar

FOL	Folkbokföringslag (1991:481)
HVB	Hem för vård eller boende
LVM	Lag (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall SFB Socialförsäkringsbalk (2010:110)
SoF	Socialtjänstförordning (2001:937)
SoL	Socialtjänstlag (2001:453)

15 Bilaga 1

Bilaga 1. Lathund egenavgifter.